

Quodlibet

deū dicerēt eē in illa regione diffimi-
li tudinis in claritate sua p̄spici sed
in natura minime videri quos nimi-
rum minor inquisitionis subtilitas fe-
sellit. Neq; enim illi simplici et incō-
mutabili essentie aliud ē claritas ali-
ud est natura. sed ipsa ei natura clari-
tas ipsa claritas natura est. et ita eēn-
tia dei videbitur a beatis. **R**espon-
dendum. q̄ necesse est ponere diui-
nam essentiam videri a beatis. **B**ea-
tudo enim est vltima perfectio ra-
tionalis nature. nihil autē ē finaliter
perfectum nisi attingat ad suum p̄n-
cipium secundum suum modum. quod
ideo dico. quia ad principium quod
est deus attingit aliquid dupliciter.
Uno modo per similitudines quod
est commune omni creature que tantū
habz de p̄fectione quantum consequi-
tur de diuina similitudine. **A**lio mo-
do per operationem vt pretermitta-
tur ille modus qui est christo singu-
laris scz in vnitae persone. **D**ico au-
tem per operationem in quātum ra-
tionalis creatura cognoscit et amat
deum. et quia anima immediate facta
est a deo ideo beata esse nō poterit
nisi immediate videat deum scz absq;
medio quod sit similitudo rei cogni-
te. sicut species visibilis in pupilla vt
in speculo. non autē absq; medio qd
est lumen confortans intellectum qd
est lumen glorie. de quo in ps̄ dicit.
In lumine tuo videbim⁹ lumen. hoc
autem est per essentiam deum vidē.
Unde in hoc ponimus beatitudinē
rationalis creature. q̄ deū per essen-
tiā videbit. sicut phi q̄ posuerūt ani-
mas nostras fluere ab intelligentia
a gente posuerunt vltimam felicitate
tem hominis in continuationem in
intellectus nostri ad ipsam. **A**d pri-
mum ergo dicendum q̄ proportio du-

pliciter dicitur **U**no modo proprie-
tatis q̄ importat quendam determinis-
naturam excessū. et sic proportio requi-
ritur inter intellectum et intelligibile
ad hoc q̄ sit cognitio eū comprehē-
sione qualiter diuina essentia nunq̄
videbitur ab intellectu creato. **A**lio
modo dicitur cōiter p̄ qualibz habi-
tudine et sic infinitum potest habere
proportionem ad finitū si sit p̄fectio
ei⁹ vt aliquā hui⁹modi hūitudinē hēat ad
ipm. et talis proportio sufficit ad hoc
q̄ intellectus noster videat diuinam
essentiam attingendo non p̄prehen-
dendo. **A**d scdm dicendū. q̄ obie-
ctio illa p̄cedit de distantia fm pro-
prietatem nature non solū fm ratio-
nem cognitionis. **N**am ip̄s creat⁹
non est sensibilis sed sp̄s increatus
est intelligibilis.

ExPLICIT q̄libz .x.

INCIPIT q̄libz .xi.

Articul⁹ .pmus.

Questiō fuit de deo. et an-
gelis et de hominib⁹.
De deo vero questiō fu-
it de imēitate ipsi⁹ et de
p̄gnitōe ei⁹ et p̄stinatōe
Circus imēitate v̄o dei questiō fuit
vtrum soli⁹ dei sit proprium eē vbiq;
q̄. **O**stendebatur q̄ non. numer⁹ eū
est in rebus numeratis. sed cōstat q̄
omnes partes vniuersi sunt numera-
te. ergo numerus est in omnib⁹ par-
tibus vniuersi. et sic videt q̄ sit vbiq;
Non est ergo solius dei propriū eē
vbiq; **P**roterea vniuersale est qd
est vbiq; et semper. sed vniuersale nō
est hoc qd deus. ergo non est p̄rius

Indecimum

solus dei eē ubiq; 7 sp. **P**reterea
sua spūalis excedit corporale. s; hoc
quod dicitur eē ubiq; p̄tinet ad sub
stantiam corporalem. quia in solis
corporalibus est p̄prie assignare lo
cum. ergo multo magis esse ubiq; p̄
tinet ad s̄bas spūales. 7 sic videtur q̄
non sit solus dei propriū. **P**reter
rea ad p̄mendationem terreni regis
p̄tinet q̄ possit gubernare etiam in
absentia sua regnum. Sed deus ē cō
mendabilior omni rege. ergo videt̄
q̄ etiā p̄petat sibi ad suam p̄menda
tionem q̄ gubernet totū mundū vel
aliquas partes in absentia sua p̄ p̄u
dentia 7 sic non videtur q̄ sit dei p̄
prium eē ubiq;. **P**reterea constat
q̄ quedā dicitur deo eē p̄pinq; 7 q̄dā
remota. 7 q̄nto magis sunt remota.
tanto magis sunt corruptibilia. **N**ō
autē possent dici aliqua p̄propinq; et
aliqua remota deo si deus esset ubiq;
q;. ergo videtur q̄ deus non sit ubiq;.
Preterea dato q̄ tota machina
mundialis esset vnum corp; p̄tinuū
constat q̄ illud corpus esset ubiq;. nō
ergo est solus dei propriū eē ubiq;.
Contra **Amb.** p̄bat spūsanctuz
eē deus quia est ubiq;. sed si eē ubiq;
non esset solus dei p̄prium ratio sua
non valeret. Cum ergo ratio h̄mōi
valeat videtur q̄ sit solus dei p̄prium
esse ubiq;. **R**atio dicendū. q̄ spūa
lia dicuntur eē in loco non quidē p̄
p̄tactum magnitudinis sed virtutū.
7 ideo s̄m rationem virtutis cuiusli
bet rei spūalis oportet nos loqui de
loco in quo est. virtus autem dei est
infinita que quidem infinitas appa
ret q̄ntum ad duo. **P**rimo quia nō
solum excedit creaturas que sunt. fu
erunt 7 erūt. sed etiam omnes q̄ p̄nt
imaginari. Ergo deus non solus est
in illis que sunt fuerunt 7 erunt. sed

etiam in illis que possunt imagina
ri esse. **S**ecundo quia virtus dei si
mul 7 semel in omnibus operatur 7
in singulis secundum proprium mo
dum reruz. 7 ideo esse ubiq; p̄prie
acceptum soli deo cōpetit. **A**liis autē
rebus competit eē ubiq; improprie
Unde distinguitur modus quo deus
est ubiq;. 7 quo alie res quibus aliq;
modo competit esse ubiq;. **N**ā h̄mōi
dicuntur esse ubiq;. quia sunt tm̄ in
his que sunt 7 presentia sunt. deus autē
non solum in his que sunt. sed etiam
in imaginatis 7 in preteritis 7 futu
ris. **I**tem alie res non sunt ubiq; sic
in loco vno sed sicut i diuersis locis
sed deus ita est ubiq; q̄ est. in quoli
bet 7 in toto. quia eius virtus habet
efficaciam non solum in id quod ē
p̄mune vn̄uerso. sed etiam in id quod
est proprium vn̄icuiq; rei particula
ri. **E**t ideo est in omnib; sicut in vno
loco 7 sicut in pluribus quod est p̄
prie esse ubiq;. **U**nde euz hoc modo
solus deus sit ubiq; solus dei est p̄
prium esse ubiq;. **A**d primum er
go dicendum. q̄ numerus non est in
rebus numeratis sicut in loco sed si
cut accidens in subiecto. **P**reterea
vnus numer; licet sit in omnibus nu
meratis sicut vnica essentia. non ta
men est in quālib; parte. quia non q̄
lib; pars numeratur eodez numero.
Item numer; non ē omnino vnus.
sed multitudo quedam. **D**eus autē
est in rebus per virtutem suam 7 in
singulis operatur vt dictum est.
Ad secundum dicendū. q̄ vn̄uer
sale dicitur esse ubiq; et semper; ma
gis per remotionem q̄ per p̄ntia
nem. **N**on enī dicitur ubiq; esse 7 sē
per eo q̄ sit in omni loco 7 in omni
tempore. sed quia abstrahit ab his
que determinant locum 7 temp; de
I iij

Quodlibet

terminatum. 7 preterea vniversalia non sunt substantia. **A**d tertium dicendum q substantia spiritalis excedit corporalem excessu dignitatis nature. s; non in virtute agendi imo videmus q multe substantie spirituales habent determinata corpora in quibus agant. sicut anima rationalis corpus humanum. **A**d quartum dicendum q non esse vbiq; per totum regnum est ex defectu regis terreni propter circumscriptionem sue substantie. Deus autem cum sit incircumscriptus est vbiq; 7 tamen si non esset vbiq; nihilominus gubernaret omnia providentia sua. Unde in rege terreno non esse presens est ad defectum sed q gubernet in absentia est ad commendationem. deus autē 7 vbiq; est 7 omnia gubernat. **A**d quintum dicendum q huiusmodi distantia 7 propinquitas creaturarum ad deum non est secundum locum sed secundum similitudinem 7 dissimilitudinem. Nam illa que magis assimilantur deo dicimus esse sibi propinquiora que vero magis recedunt a similitudine ipsius dicimus esse sibi remotiora. **A**d sextum dicendum q dato q tota machina mundialis esset vnum corpus continuum. non tamen propter hoc possit imaginari q esset vbiq; sed in vno loco tantum. quia totum illud in quo esset acciperetur pro vno loco. 7 sic non attingeret quodlibet particulare quod esse vbiq; complectitur in sua ratione.

Articulus .ij.

Circa cognitionem vero dei querebatur vtrum deus cognoscat malum per bonum. 7

videtur q non. quia cognoscere vnum per aliud pertinet ad defectum cognitionis. sed in divina cognitione nullus potest esse defectus. ergo videtur q deus non cognoscat malum per bonum. **P**reterea cognoscere vnum per aliud est in cognoscendo discurrere. sed in divina cognitione non est discursus. ergo cum cognoscere malum per bonum sit cognoscere vnum per aliud. videtur q deus non cognoscat malum per bonum. **P**reterea quicquid deus cognoscit cognoscit per essentiam suam. sed malum nec est effectus diuine essentie neq; est ei oppositum. vt dicit Aug. ergo videtur q deus non cognoscat malum per bonum. **P**reterea plus dicit in .3. de anima. q intellectus qui semper est in actu non cognoscit priuationem. sed intellectus diuinus est semper in actu ergo etc. **P**reterea omne quod cognoscitur cognoscitur per aliquam similitudinem in ipso cognoscete existente sed malum non habet aliquam similitudinem in deo. ergo deus non cognoscit malum per aliquod bonum quod in eo existat. **C**ontra est qd Aug. dicit q malum cognoscitur secundum q ab ipso bono discordat. **R**esponso dicendum q propria cognitio vniuscuiusq; rei est secundum q cognoscitur per propriam rationem. In cognoscibilibus autem que dam sunt que habent rationem propriam absolutam vt homo 7 lapis. quorum propria ratio non dependet ex alio. Quedam vero sunt que non habent propriam rationem absolutam s; ex alio dependentes. sicut est in relativis 7 priuatiuis 7 in negativis. quorum ratio dependet ex ordine quem habent ad alia. Nam ratio cecitatis non est absoluta s; deus

Undecimū.

pendens in quantum habz ordinem ad vltimū cuius est priuatiua. Cum ergo deus omnia cognoscat fm proprias rationes. dico em̄ q̄ illa quorum ratio est absoluta cognoscit absolute et non per aliquod aliud. Illa vero quorum ratio est dependens et in ordine ad alia. cognoscit fm ordinem ad illa ex quibus dependet. Cū ergo ratio mali non sit absoluta sed dependens. in quantum scz discordat a bono creato. cognoscit malum fm ordinem ad bonum. fm q̄ scz discordat ab ipso bono. Ad primum ergo dicendum q̄ in illis que habent rationem absolutam est ad defectus cognitionis cognoscere vnum p̄ aliud. scz non in illis quorum ratio est ad aliud. vt dictum est. Ad secundum dicendum q̄ cognitio discursiua est cognoscere vnum cognitum per aliud cognitum absolute. Sed cognoscere vnum incognitū per aliud cognitum ad quod ordinatur no est discurre cognoscendo et hoc mō cognoscitur malum. Ad tertium dicendum q̄ licz malum non sit oppositū diuine essentie. tamen est oppositum effectui diuine essentie. nam bonum increatum non habz malum oppositum sed bonis effectibus qui causantur a bono increato opponitur malum. et in quantum discordat ab his effectibus cognoscitur. Ad quartum dicendum. q̄ illud habz locum in illo intellectu qui cognoscit res p̄ adaequationem et species suas. et iste modus cognoscendi non est in deo qui cognoscit omnia per essentiam suam. Ad quintum dicendum. q̄ licz malum non habeat aliquam similitudinē in deo tamen oppositum mali scz bonum creatum habet similitudinē in deo sicut in causa sua

et ita bonum cognoscitur per se ipsum malum vero per bonum

Articulus iij.

Quæritur circa predestinationem que rebatur vtrum predestinatio imponat necessitatem. Et ostendebatur q̄ sic. Constat enim q̄ p̄destinatus omnino saluatur. Sed hoc non est nisi necessarium essz predestinatum saluari. videtur ergo q̄ predestinatio necessitatem imponat. Preterea ad ro. ix. dicit apostolus. Non est volentis neqz currentis sed miserentis dei. ergo videtur q̄ quis quid est de salute sit ex sola predestinatione diuina et ex nullo alio. Et sic videtur necessitatem imponere. Contra Aug. dicit Qui creauit te sine te non iustificabit te sine te. Responso dicendum q̄ predestinatio certitudinem habz et tamen necessitatem non imponit. In predestinatione enim tria sunt consideranda. quorum duo presupponit ipsa predestinatio. scz prescientiam dei et dilectionem. id est voluntatem qua vult p̄destinatum saluare. et tertium est ipsa p̄destinatio que nihil aliud est q̄ directio in finem quem vult deus rei dilecte. Quodlibz autem horum triuz certitudinem habz. et tñ necessitatem non imponit. Et q̄ presentia diuina certitudinem habeat patz. Deus ei cognoscit res nobiliori modo q̄ nos cognoscimus. Nam cognitio nostra est in tempore. et ideo intuitus noster respicit res secundum rationem temporis. scilicet presentis preteriti et futuri. vt scilicet cognoscat preterita vt preterita. presentia vt presentia. futura vt futura et certitudinalit̄. Cognitio vero diuina est supra tps

Quodlibet

7 mēsuratur eternitate solum. 7 ideo non cognoscit prout sunt in tempore. sed prout sunt in eternitate. scilicet prout sunt presentia. 7 hoc tamen necessarium est contingencia. Unde omnia cognoscit tanquam presentia in sua presentia. Cum ergo etiam intellectus noster certitudinaliter cognoscit presentia. multo magis de omnia sibi presentia certitudinaliter cognoscit. ex quo nulla necessitas rebus cognitis inducitur. sicut videmus quod aliquis existens in loco eminenti videt certitudinaliter ordinem venturum aliquorum euntium per vias. 7 alius in plano existens videt nisi quod sunt sibi presentia. 7 tamen hominibus istis ex hoc nulla necessitas imponitur. Nam hoc non est nisi ex hoc quod in alto existens intuetur omnia ut presentia que eunt in plano sunt presentia. scilicet illa que retro sunt. presentia illa scilicet que sunt iuxta se. 7 futura illa scilicet que anteriora sunt. Quod autem voluntas divina certitudinem habet 7 tamen necessitatem non imponat. sic patet. Voluntas enim dei est efficax et perfecta causa omnium rerum quia omnia quecumque voluit dominus fecit. Cuius perfectio et efficacia apparet ex hoc quod non solum movet 7 causat res. sed etiam dat eis talem modum causandi in quantum cuilibet rei determinatum modum contulit quo suos effectus produceret. Unde quia ipse voluit quedam esse in universo necessaria. 7 quedam contingencia. constituit quasdam causas quibus contulit ut contingenter causarent. et quasdam quibus contulit ut necessario causarent effectus. Unde voluit istum vel illum effectum non solum esse

sed etiam tali modo esse scilicet vel contingenter vel necessario. sicut quod voluit petrum non solum currere. sed etiam contingenter currere. 7 similiter voluit istum vel illum hominem salvare. sed eo modo ut arbitrii libertatem non perderet. 7 sic quod Petrus vel martinus salvetur habet duas causas. unam scilicet voluntatem divinam. 7 hec habet certitudinem. Aliam liberum arbitrium 7 hec habet contingenciam. Et sic est in aliis rebus. quia si sint contingencia provenit eis ex causa proxima. Quod vero sunt certa 7 necessaria provenit eis ex causa prima. Unde prima causa rerum scilicet divina voluntas etiam de contingentibus certitudinem habet. ex qua quidem certitudine non imponitur ipsis rebus aliqua necessitas. quia non solum vult ea esse sed tali modo esse scilicet necessario vel contingenter. ut dictum est. Quod vero predestinatio certitudinem habet at 7 necessitatem non imponat similiter patet. Motus enim vel directio vel propositum dirigendi in finem quod est ipsa predestinatio est secundum constitutionem 7 ordinem causarum a deo constitutarum. Constat autem quod quando sunt due cause ordinate. quarum una est necessaria. 7 alia contingens. effectus semper est contingens. In predestinatione autem sunt due cause quarum una est necessaria. scilicet ipse deus. 7 alia est contingens. scilicet ipsum liberum arbitrium. 7 ideo oportet effectum predestinationis contingenter esse. Unde quia deus scit 7 vult istum vel illum persequi tale finem predestinatio certitudinem habet. quod vero deus vult ut finem libertatis arbitrii in tale finem dirigat.

Indecimum.

Idem huiusmodi certitudo nullam
predestinato necessitatem imponit.

Ad primum ergo dicendum qd h
predestinatus omnino saluatur est
ex certitudine diuine predestinatio-
nis. non tamen est ibi necessitas ab-
soluta sed conditionalis. quia si talis
est predestinatus necessario saluatur
non autem est necessarium simpliciter.

Ad secundum dicendum qd verbum
apostoli non est sic intelligendum qn
sit necessarium velle currere ex par-
te nostra. sed quia principium pmu-
bene operandi no est a nobis sed ex
misericordia diuina infundente gra-
tiam nihilominus tamen oportet qd
ex parte nostra sit aliquod principiu.

Articulus iij

Quia angelos questum fuit
de motu angeli scilicet vtrum
motus eius sit in instanti. **A**d
datur qd sic. Constat enim qd muta-
tio angeli simplicior est omni muta-
tione corporali. Sed inuenitur aliq
mutatio corporalis in instanti sicut
illuminatio et huiusmodi. ergo mul-
to magis motus angeli est in instan-
ti. **P**reterea nobilissime creature
competit nobilissimus motus. nobi-
lissimus autem motus est ille qui fit
in instanti. ergo competit nobilissi-
me creature scz angelo. **C**ontra
omnis motus habz prius et posteri-
us. Prius autem et posterius in mo-
tu est numerus temporis. ergo in om-
ni motu est tempus ergo nullus mo-
tus etiam angeli est in instanti.

Responso dicendum qd omnis mu-
tatio habz duos terminos qs no co-
tingit simul esse. **U**nde impossibile e
qd aliquis motus vel mutatio sit in

instanti hoc modo qd idem instans
ambos terminos complectatur. **U**n-
sciendum qd in rebus corporalibus
duo termini motus vel mutationis
dupliciter pnt se habere. **U**no modo
qd sit assignare instans in quo termi-
nus ad quem primo est et aliud in-
stans in quo terminus a quo ultimo
est. et sic cum inter quelibet duo instā-
tia sit tempus medium sequitur qd
vno termino motus in aliq fiat trās-
itus per tempus. et sic talis mutatio
est in tempore et non in instanti. hoc
autem contingit quando inter du-
os terminos motus est aliquod me-
dium accipere. sicut inter album et ni-
grum et inter esse hic et ibi. **S**ed aliq
termini mutationis sunt inter quos
non est accipere medium. sicut inter
album et non album. inter ignem et
non ignem. inter tenebrosum et lumi-
nosum. quia affirmatio et negatio sūt
secundum se immediata. et similiter
privatio et forma in subiecto deter-
minato. et in talibus licz sit accipere
instans in quo primo est terminus
ad quem non tamen est accipere instans
quo ultimo est terminus a quo. **C**ū
enim inter quelibet duo instantia sit
tempus medium sequeretur qd in il-
lo tempore medio in neutro extre-
morum esset. quod est impossibile cū
sint extrema omnino immediata.

Oportet ergo dicere qd cum illud in-
stans in quo primo est terminus ad
quem sit terminus alicuius temporis qd in
toto tempore precedenti daret ter-
minus a quo. et sic cum inter tempus
et instans quod est terminus tempo-
ris non sit tempus medium. non sit
transitus de vna extremitate in ali-
am in tempore sed in instanti primo
desinit esse terminus a quo. et incipit
esse terminus ad quem. et huiusmodi

Quodlibet

mutationes dicuntur esse instantanee sicut illuminatio generatio et corruptio. Sed oportet quod iste mutationes sint termini motuum continuorum et in tempore existentium quia tempus in quo est ultimo terminus a quo mensuratur aliquem motum secundum quod subiectum accedit ad terminum ad quem sicut per alterationem materia disponitur ad formam. et per motum locale corpus lum inanimatum accedit ad situm in quo illuminatur. et secundum hoc dicitur quod generatio et corruptio sunt termini alterationis et illuminatio motus localis. sic ergo sunt due mutationes corporales. sed neutra harum potest esse in motu angeli. Cum enim motus angeli attendatur secundum diversos contactus virtuales angeli ad diversa loca qui quidem contactus non sunt continui sequitur quod motus angeli non sit continuus. et ita tempus quod proprie mensurat motum angeli non est continuus cum continuitate temporis sicut ex continuitate motus. ut dicitur in III. phi. Non enim potest dici quod motus angeli mensuretur tempore continuo quod est numerus motus celi. quia motus angeli non dependet ex motu celi. et sic sequitur quod motus angeli mensuretur quodam tempore in quo sunt instantia sibi succedentia sine continuatione. quia tempus ex hoc quod est numerus non est continuus. sed ex hoc quod est numerus motus continui. Sic ergo in motu angeli duo extrema motus non sunt in duobus instantibus inter que sit tempus medium neque iterum unum extremorum est in tempore alio in instanti quod terminat tempus. sed duo extrema sunt in duobus instantibus inter que non est tempus medium. et sic oportet dicere quod motus angeli sit in tempore licet alio modo quam motus cor-

porales sunt in tempore. Ad primum ergo dicendum. quod mutatio angeli secundum predicta ostenditur esse simplicior quam aliam mutatio corporalis. Est enim simplicior quam illa mutatio cuius duo extrema sunt in duobus instantibus inter que cadit tempus medium. cum inter duo instantia motus angeli non cadit tempus inedium. Similiter etiam simplicior est quam illa cuius unum extremum est in toto tempore continuo cum unum extremum sit in instanti indivisibili. tamen non intercidit tempus medium sicut nec ibi. et quia est simplicior ideo etiam sequitur quod sit nobilior. Unde patet solutio ad secundum.

Deinde questum est de homine et circa hoc questum est de partibus humane nature. De sacramentis gratie. Et de conversatione humane vite. Circa primum querebatur duo. Primo de anima Secundo de corpore.

Articulus .v.
De anima autem questum est utrum sit eiusdem substantie anima sensitiva et intellectiva. Et ostendebatur quod non. Nam anima sensitiva educitur de potentia materie. intellectiva vero est per creationem. Non ergo est eadem substantia utriusque. Preterea in nulla substantia que sit una et eadem est eodem tempore motus ad opposita. Sed sensus et ratio eodem tempore moventur ad opposita. sicut dicit apostolus ad Roma. vij. Video aliam legem in membris meis repugnantem. ergo sensitiva et rationalis non sunt unius substantie. Preterea corruptibile et incorruptibile non sunt eiusdem generis. ergo nec idem numero. Sed anima sensitiva est corruptibilis. intellectiva vero incorruptibilis.

Indecimum.

er go sensitiva et intellectiva non sunt eedē numero. et sic nec eiusdem specie.

Preterea anima sensitiva est cōs nobis et brutis. sed in brutis educitur de potentia materie. ergo et in nobis non est ergo eadem cū intellectiva quę est per creationem. **C**ontra unū perfectibilis una est perfectio. sed corpus humanū est unū perfectibile. ergo anima que est ei perfectio est una. **C**onf. dicendū. quod circa ordinē formarū est duplex opinio. Una est Avicbron et quorūdam sequētiū eius qui dicunt quod secundum ordinem generum et spērū sunt diverse forme substantiales sibi invicem advenientes. sicut est substantia est corpus est animatū et est animal. Dicunt ergo quod quedam forma substantialis est per quam est substantia tñ. et postea est quodam alia per quam est corpus. deinde est et alia per quam est animatum. et alia per quam est animal. et alia per quam est homo. et sic dicunt de alijs formis substantialibus rerū. **S**ed hec positio stare non potest. quod cū forma substantialis sit que facit hoc aliquid et dat eē ibale rei. tñ sola prima forma esset substantialis. cū ipsa sola daret esse substantiale rei et faceret hoc aliquid. omnes autem post primam essent accidentaliter advenientes nec darent eē rei simpliciter sed eē tale. et sic in amissione vel acquisitione ipsarū non esset generatio et corruptio sed tñ alteratio. unde patet hoc non esse verum. Simile etiam esset in potentijs anime. nam sola prima scilicet vegetabilis esset forma substantialis et faceret hoc aliquid. alie vero essent accidentales. quod omnino falsū est. **E**t ideo dicendum est quod hominū forme differunt secundum perfectum et imperfectum. Est enim aliqua forma que non dat nisi esse corpus tñ. Aliqua

est magis perfecta que etiam dat eē et vivere quocumque modo vivendi. aliqua que cum his dat etiam sensū unde patet quod semper ultima est perfectior primis. et habet se ad priores sicut perfectissima ad imperfectissimā. et ideo quicquid continetur in ipsis totum est virtute in ultima. unde dicendum est quod una et eadem essentia est anime sensitive et intellective. sed intellectiva habet se ad sensitivam sicut perfectum ad imperfectum. **Q**uod autem specialiter anima sensitiva et intellectiva sunt unius essentie signum est quia nisi vires anime radicaretur in una essentia nunquam una impediretur ab alia nec etiam virtus unius rediret in aliam. Item cum intellectus non habeat determinatum organum in corpore quo mediante exercet operationes suas ad quid uniretur corpori nisi esset eiusdem essentie cum anima sensitiva. Sic ergo patet quod una essentia est anime sensitive et intellective sed differunt secundum perfectum et imperfectum ut dictum est. **A**d primum ergo dicendum. quod anima sensitiva educitur de potentia materie in brutis. in nobis vero non. sed est per creationem cum eius essentia sit eēntia anime rationalis que est per creationem. **A**d secundum dicendū quod non est inconueniens aliquid idem existens secundum diversas vires vel partes moveri ad opposita. et ideo licet substantia anime humane sit eadem sensitive et intellective. tamē potest secundum diversas partes et vires moveri ad opposita. ut scilicet sensus moveatur ad ea que sunt sibi propria et ratio ad ea ad que ordinatur. **A**d tertium dō. quod licet incorruptibile non sit idē cū corruptibili tñ inuenit aliquid incorruptibile quod habet aliquam

Quodlibet

proprietatem omnem corruptibili. et sic est in anima rationali. Nam ipsa anima est in corruptibilis. nihilominus tamen habet aliquid in se seque sensitivum quod est commune et corruptibili. Ad quod dicitur quod anima sensitiva sit communis in nobis et brutis quantum ad rationem generis. tamen quantum ad rationem speciei alia est in homine et alia in brutis et similiter alia in asino et alia in equo et in bove. et sic quod differunt aliqua specie. ita etiam differt in eis anima sensitiva. et ideo non sequitur quod si in brutis educatur ne potentia materie quod etiam in homine. quia in homine est altioris speciei. et est per creationem.

Articulus vi.

De corpore autem quaesitum est verum resurgat idem numero. et ostendebatur quod non. quia secundum philosophum in thomam. Illi dicunt idem numero quod est idem proprio. accidente. et diffinitione. Sed corpus in resurrectione non habebit eadem propria quae modo resisibile tunc non. non eadem accidens quae nunc albus crispus niger et homo qui tunc non erunt. non eadem etiam diffinitio quia modo diffinitur per mortale tunc vero non mortale erit. ergo videtur quod non resurgat idem numero. Preterea identitas materie facit idem numero. sed materia corporis resurgens non erit eadem cum corpore quod nunc est cum multe forme reiterentur in ea. ergo corpus non resurgat idem numero.

Preterea philosophus dicit in libro de anima. quod non est eadem statua numero que destruitur et de eodem ere reficitur. Pari ergo ratione corpus quod modo corrumpitur non erit idem numero cum eo quod resurget. Preterea constat quod homo humanitate est homo et una humanitate unum hominem. Sed in corpore quod nunc est et quod resurget erunt due humanitates. quia per mortem destruitur forma totius. ergo erunt duo homines et sic videtur quod corpora non

resurgent ea de numero. Contra Job. xix. Quae visus sum ego ipse etc. Respondeo dicendum quod ad hoc quod aliquid sit idem numero requiritur identitas principiorum essentialium. Unde quodcumque principiorum essentialium etiam in ipso individuo varietur. necesse est etiam identitatem variari. Illud autem est essentialium cuiuslibet individui quod est de ratione ipsius. sicut cuiuslibet rei materiali sunt essentialia materia et forma. unde si accidentia variantur et mutantur. remanentibus principijs essentialibus individui. ipsum individuum remanet idem. Cum ergo principia essentialia hominis sunt anima et corpus et haec remaneant. quia resurget eadem anima et idem corpus. dicendum quod corpus hominis resurget idem numero. Ad primum ergo dicendum quod obiectio illa procedit ex falso intellectu littere. Non enim dicitur idem numero illud quod habet idem accidens nunc et postea. et idem proprium. sed illud est idem numero quod est idem cum accidente et idem cum proprio. sicut cum subiectum est idem cum accidente proprio et diffinitione. et non illa quae habent idem accidens idem proprium et unam diffinitionem. unde patet quod obiciens false intellexit textum. dato autem quod secundum illum intellectum procedat obiectio. dicendum quod intelligitur de accidentibus individuanibus scilicet de dimensionibus. et erunt haec in corporibus glorificatis. Item erit ibi proprium scilicet risus. Job viij. Implebitur os tuum risu et labia tua in iubilo. De diffinitione vero dicitur dum est quod licet resurgat immortale tamen sua mortalitas non tollet ab eo. quia non humana erit ibi quae ex se habet quod sit mortalitas. Ad ii. dicitur quod licet eadem materia faciat idem numero. non tamen materia nuda nec quae facit:

Indecimum

principium in numero. s. vna materia fm q est sub dimensionibus terminantibus ipsam. facit idem numero. vnde licet multe forme reiterentur in materia corporis resurgentis. tñ resurget corpus sub eisdem dimensionibus et cum eisdem principiis essentialibus. **A**d tertium dicendum q aug. dicit contrarium. Ipse enim vult si statua reficiatur ex eodem ere. q sit eadem numero. nihilominus tamen dicendum q omnia artificialia ponuntur dupliciter in genere. vel in specie qd vel p materiam suam vel per formam suam. Naturalia autem ponuntur in genere vel specie tantum per formam suam. Forme autem artificiales quia sunt accidentia ideo oportet q collocentur in genere vel specie per materiam. naturales vero non quia sunt substantiales. dico ergo q si consideretur statua put ponitur in genere vel specie per materiam suam. sic reficitur eadem statua. Si vero consideretur prout ponitur in genere vel spẽ p formam. sic dico q non reficitur eadem statua s. alia. quia alia est forma huius et alia illius. in corpore autem non est sic. quia in corpore erit eadem forma. **A**d quartum dicendum q non sunt due humanitates in corpore qd corrupit et qd resurgit. s. vna. quia principia essentialia non mutantur s. sunt eadem.

De sacramentis vero gratie que sita sunt tria. **P**rimo de sacramento confirmationis.

Secundo de sacramento eucharistie

Tertio de sacramento matrimonij

Articulus vij.

Quia p̄mum queritur. vtrum solus episcopus debeat conferre sacramentum confirmationis. vel etiam alius. et videat q non

solum episcopus. s. etiam q quilibet sacerdos possit conferre. **C**onstat enim q in confirmatione conferatur gratia spiritus al. **S**ed huius gratie collatio sic est ordinata vt non possit impediri constat autem q per absentiam episcoporum multotiens impeditur. qd non sunt ubique presentes. ergo debet per ministerium sacerdotum qui sunt ubique presentes. **P**reterea sacramenta instituta sunt propter utilitatem. ergo debet eo modo perferri quo competit utilitati omnium. non autem competit utilitati si solus episcopus perferret hoc sacramentum. in quo datur robur spiritus sancti. qd non omnes habent oportunitatem episcopi ergo debet fieri per sacerdotes per quos possunt omnes persequi hanc utilitatem. **P**reterea constat q sacramentum baptismi est maius quam sacramentum confirmationis. **S**ed baptismus potest conferri per quoslibet sacerdotes. ergo multo magis confirmatio. **I**n contrarium est ecclesie consuetudo. **R**atio dicit q p̄m̄ minister sacri confirmationis est episcopus. et hoc probatur ratione et auctoritate. **R**atione quod quia confirmatio ad hoc fit vt homo in quodam perfectione constituat. cum deus ad robur spiritus sancti vt. s. homo ex hoc fiat fortis. et robustus ad persequendum et proponendum fidem coram regibus et principibus. vñ et ipse hoc fit in fronte vt non pertimescat nec perfudat proponere fidem coram omnibus et defendere. **S**ic autem **B**enedictus dicit tres sunt actus hierarchie. s. purgare illuminare et perficere. purgare est proprium diaconorum. illuminare presbiterorum. et hoc consistit maxime in eucharistia. perficere vero est episcoporum. et ideo omnia sacramenta que ad perfectionem referuntur pertinent ad collationem episcopi. que sunt collatio ordinis. consecratio virginum et vasorum. et confirmatio sacramentum. vñ aliter non potest perferri confirmationis sacramentum nisi episcopus. hoc etiam patet auctoritate. scripture

Quodlibet

Confirmatio enim cedit in locū impositionis manuum. hoc autem non poterat fieri nisi per solos apostolos unde et per Philippum qui predicauerat verbum domini in Samaria non imponebatur manus. sed apostoli qui erant hierosolimis audito quod Samaria recepit verbum dei. miserunt ad eos Petrum et Iohannem. et postea sequitur. Tunc imponebant manus super illos et cetera. unde cum episcopi succedunt in locum apostolorum solis episcopis debetur collatio sacramenti confirmationis. Inuenimus tamen quod aliqua que in quadam perfectione constituunt. et dispensatione committuntur simplicibus sacerdotibus sicut collatio minorum ordinum et hoc quod etiam de confirmatione fieri posset cum dispensatione. sine qua nullus debet conferre hoc sacramentum nisi solus episcopus. Ad primum ergo dicendum quod non omnia sacramenta in quibus confertur gratia spiritualis potest conferre sacerdos. unde licet in sacramento confirmationis conferatur gratia spiritualis. non tamen competit sacerdoti. quia perfectiori modo in sacramento ordinis confertur gratia spiritualis. quod reservatur solis episcopis propter perfectionem in qua constituit. Nec obstat de impedimento. quia potest recurrere ad civitates in quibus sunt episcopi presentes. et per hoc patet solutio ad secundum. Ad tertium dicendum quod sacramentum baptismi est maius necessitate non perfectione. et ideo propter eius necessitatem non solum sacerdos sed etiam quilibet christianus potest baptizare in articulo necessitatis. ubi non habetur copia sacerdotis. servata nihilominus forma sacramenti. Confirmatio vero quia non est adeo necessaria et constituit in quadam perfectione. ut

dictum est maioribus reservatur. scilicet solis episcopis.

Quod circa sacramentum eucharistie quaerita sunt duo. Primo de illis qui excluduntur a consecratione per fornicationem. Secundo de illis qui excluduntur a participatione sacramenti per excommunicationem.

Articulus viij.
Quod circa primum quaeritur est. utrum aliquis possit audire missam sacerdotis fornicarii qui peccet mortaliter. videtur quod non possit audire sine peccato mortali. Ecclesia enim precepit sub anathemate. quod nullus audiat missam a fornicario sacerdote sed facere contra huiusmodi mandatum est peccatum mortale. ergo etc.
Contra est quod in multis locis per mundum sustinetur. **R**esponsio dicitur quod circa hoc est considerandum quod aliquid quantum ad ius naturale est per se malum. et aliquid malum est quantum ad ius positivum. Quicumque enim sacerdos in peccato mortali existens celebrat. peccat mortaliter. unde si constaret mihi eum esse in peccato mortali et inducere eum ad celebrandum peccare mortaliter. et hoc est secundum ipsum ius naturale. quod hoc est provocare eum ad peccatum mortale. Ius autem positivum addit plura. quod non solum debet inducere eum ad celebrandum. sed etiam si audiat eius missam peccat mortaliter. quod quidem institutum est in pena sacerdotis fornicarii. Attendendum tamen est quod hoc non intelligitur de quolibet sacerdote fornicario. sed de publicis fornicariis qui proprie dicuntur publici qui iudicio et sententia ecclesie vocantur publici. unde quicumque a tali fornicario publico audit missam peccat mortaliter. **A**d illud quod obicitur dicitur quod si sustinetur a platis propter hoc non excusat quia hoc est vel propter negligentiam. vel propter miseriam et defectum ipsorum platorum qui non sunt nisi corrigere alios. cum in se malicia

Duodecimū

corrigenda cognoscant. vel etiam ppter timorem aliquādo. unde nō excusantur propter hoc.

Articulus nonus

Quia scdm̄ questū fuit. vtruz aliquis loquēdo comedēdo seu stando cū excōmunicatis peccet mortaliter. videtur q̄ sic. quia multi magistri decretorum et magni hoc dicunt. Preterea facere contra precepta ecclesie est peccatū mortale. Sed ecclesia mandat q̄ null⁹ loquatur. nec comedat cum excōmunicat. hoc ergo qui facit peccat mortaliter. Preterea quedā decretalis dicit vbi cōsulebatur sūmus pontifex. vtruz posset participari excōmunicatis. q̄ hoc etiā pro vitando dispendio mortis non debet facere. et hui⁹ assignat causam dicens. quia est peccatū mortale. videtur ergo q̄ quicunq̄ in aliquo participat cum eis peccat mortaliter. Contra est q̄ nos videmus multos perfectos viros hoc faciētes. qui nullo modo hoc facerent. si esset peccatum mortale. Responsio dicēdum q̄ aliquis per excōmunicatiōez separaretur a cōmunionē fidelīū. nō autem hominū nisi per accidēs. quia in tantū separatur a cōmunionē hominū. inquantū conuenit separari a cōmunionē fidelīū. dico ergo q̄ aliq̄s pōt cōmunicare seu p̄cipare cū excōmunicato directe et indirecte dīrecte quidē in his que sūt fidelīū. sic ille qui hoc modo p̄municat sibi peccat mortaliter. Et hoc contingit tripliciter. q̄a si cōmunicō secuz in dīnīs sicut si ozem pro eo v̄ audīā misam cum eo. et in alijs spūalibus. Itē si ex cōtemptu. et hoc in quocunq̄ cō-

municat quis euz eo quasi p̄tēnēs mandatū ecclesie peccat mortaliter. Itē quicunq̄ p̄cipat secū in crimīe et in causa Indirecte vero p̄municat quis cum eo in his que sunt homīs sicut in verbo. in cibo et in his q̄ sunt simpliciter humane cōuersationis. et fm hoc non peccat mortaliter sed venialiter. nisi faciat ex cōtemptu. vt dictum est. Ad primū ergo dicendū q̄ opinio decretistarū nō est vera. q̄a ipsi plus assentiunt in his et sequunt ius humanum q̄ diuinū. euz plus sit assentiendū diuino q̄ humano. et ideo melior est opinio alioꝝ qui dicūt cōtrariū. Ad secundū dicendū q̄ cōmunicare cum excōmunicato directe est contra preceptū ecclesie et est peccatum mortale. sed indirecte non est contra. sed preter preceptū ecclesie et hoc nō est peccatū mortale s̄ veniale. Unde sciendū est q̄ quedā sūt perse malum. et hec nō possunt fieri sine peccato. sicut cōmunicare excōmunicato in his que sunt excōmunicati. et ideo nō potest fieri sine peccato. Que dam vero sūt occasiones malozū tñ et ista possunt fieri sine peccato mortali et sic est loqui vel comedere cum excōmunicatis. Ad tertīū dicendū q̄ non solum quis debet subire mortem anteq̄ peccet mortaliter. s̄ etiaz anteq̄ peccet venialiter. q̄a peccatuz inquantū peccatū nunq̄ esset eligibile. Si enim esset eligibile nunq̄ esset peccatum. et sic nō peccarem si facerē et ideo per hoc nō cōcluditur q̄ ideo nō sit participanduz eis. quia est peccatū mortale. et qui hoc facit peccat mortaliter quia etiaz si esset veniale non esset participandum eis. et tamē non peccaret mortaliter participanduz. vel dicenduz est q̄ decretalis illa

Quodlibet

intelligitur de illis qui directe comunicant excommunicatis

Arca sacramētū matrimonij quesita sūt duo. **P**rimo de maleficiatis. **S**ecundo de frigidis.

Articulus decimus

Arca primū q̄situm est. utrū maleficia impediat m̄rimonium videt̄ q̄ nō quia opus dei ē fortius q̄ diaboli. **S**ed matrimonium est opus dei. maleficium vero opus diaboli ergo matrimonium est fortius maleficio. non ergo impeditur per ipsum. **C**ontra. Maior est potestas demonis q̄ hominis. **S**ed homo potest matrimonium impedire. ergo et demon. **R**esponso dicendum q̄ matrimonium est quasi quoddā pactum. **N**az per matrimonium vn̄ tradit potestatem sui corporis alteri ad carnalem copulam. **C**onstat autem q̄ pactum de impossibili nullum est. cum nullus possit se obligare ad impossibile. et ideo quando aliquis obligat se per matrimonium ad carnalē copulam. si hoc sit ei impossibile m̄rimonium nullum est. **S**ed nōndū est q̄ impossibilitas carnalis copule ex aliquo impedimēto pueniēs potest dupliciter cōsiderari. quia vel illud impedimentū est superueniens matrimonio iam consummato. vel precedens. **S**i est superueniens tūc matrimonium iam consummatum nunq̄ soluitur. **S**i vero impedimentum p̄cedat. tūc matrimonium nōdū consummatum soluitur. **I**tem circa hoc sciendū q̄ impedimenta huiusmodi vel sunt perpetua vel ad tempus. **S**i sūt perpetua tūc matrimonium illō simpliciter impeditur. **S**i vero sunt tem-

poralia. tūc matrimonium nō impeditur simpliciter. sed ad tempus. ita tamen q̄ impedimentum in vtrisque precedat. **D**e maleficijs autem sciendum est q̄ quidam dixerunt q̄ maleficium nihil est. et hoc proueniebat ex infidelitate. quia volebant q̄ demones nihil sunt nisi imaginatione hominum. inquantū scz homines imaginabantur eos. et ex ista imaginatōne territi ledebantur. **F**ides vero catholica vult q̄ demones sunt aliquid et possunt nocere suis operatōibus. et impedire carnalem copulam. et ideo h̄mōi impedimēta si p̄cedant. et sunt perpetua vt dictum est simpliciter impediunt matrimonium. **A**d primum ergo dicendū q̄ etiā diabolus ē opus dei et non solum matrimonium et inter opera dei vnum est fortius alio. et vnū impeditur per aliud magis forte. unde cum diabolus sit fortior q̄ matrimonium nihil prohibet per ipsum matrimonium impedi.

Articulus .xi.

Arca secundum quesitum est utrū frigiditas impediat matrimonium. videtur q̄ non quia senes sunt frigidi. et tamen contrahunt matrimonium. **I**n contrarium est quia nullus obligat se ad impossibile. **S**ed impossibile ē frigidis carnaliter alicui copulari. ergo si ad hoc obligant se pactum h̄mōi nullū erit. **R**esponso dicendū q̄ frigiditas eadem ratione impedit matrimonium sicut maleficium. cū sit eadē impossibilitas in vtroq̄. nihilominus tamē differt frigidus et maleficiatus. **F**rigidus enim est impotens simpliciter quantum ad omnes. maleficiatus vō

Undecimū

est quidem impotens. non tamen ad omnes. sed quo ad vnum tantum.

Nam maleficium consistit in imagine rōe viri respectu vni⁹ mulieris. i. quā tum. s. ex opatione demonis fit illi abominatio alicuius mulieris. quā ap̄t honorem refugit ⁊ respuit. et ideo aliter impedit frigiditas et aliter maleficium. **N**ā frigiditas impedit aliquē ita q̄ oportet q̄ remaneat absq̄ omni spe p̄trahendi. si ab vna impediatur. **U**nde si aliquādo aliq̄s efficiē potēs oportet reintegrare primum matris moniū. vnde frigiditas soluit p̄tractū et impedit p̄trahendum. maleficiat⁹ vero impeditur quantum ad istā tñ vnde datur ei licentia nubendi alteri ⁊ mulieri simili. vnde maleficium soluit contractum. sed non dirimit contractum ut iā patet. **A**d primū ergo dicendū q̄ senes sunt frigidi nō quidē ad actum generationis sed ad generationē prolis et ideo cum possint carnaliter copulari non soluitur matrimonium. frigiditas vero q̄ ont⁹ nō carnalem copulam impedit soluit matrimonium.

Circa cōversationem vero humane vite quesita sunt q̄dam per p̄pationem ad proximū. **Q**ueda vero p̄ p̄pationem ad res q̄ in vsum hominum veniūt. **P**er p̄pationem vero ad proximū q̄sitū est de cōrecciónē fraterna. circa quam duo q̄sita sunt.

Articulus. xij

Primo vtrum debeat aliquis in publico vel in privato corrigere proximū vel fratrem suū. videtur q̄ occulte. **A**rt. xvij. **S**i peccauerit in te frater tuus. vade et corripe eum inter te et ipsum solū.

videtur ergo q̄ occulte sit corrigēd⁹ frater delinquens. **C**ont. **A**d xij. v. **P**eccātem coram omnibus argue. **P**reterea aliq̄ p̄stitutiones hoc habēt. vt. s. publice corrigātur. **R**espōsio dicēdum q̄ hī cōrecciónē et charitate debet p̄cedere. et inde est q̄ dicitur fraterna cōrecciónē. ⁊ ideo oportet ordinem fraterne cōrecciónis sumere secundū ordinē charitatis. **O**rdo autem charitatis ē vt quis bono proximi preferat cōmune bonū. **I**te vt velit bonum proximi et conscie et fame. et in his magis velit bonū pschie. quando vtrūq̄ haberi nō possit. **E**t ideo his cōsideratis credo q̄ si esset aliq̄d peccatū carnale seu spūale q̄d vergēt in detrimentū multitudinis. statim est reuelādum. cū prepōderet bonum cōmune i ordine charitatis. vt dictum est. bono pximi siue sit fame siue pschie. **C**ū vero timetur multitudinis detrimentum. tunc debet q̄s vtrūq̄ custodire. s. bonum fame et pschie. corrigendo occulte inter se ⁊ ipsum. **S**i autem ex hoc cōrecciónē non sequatur. tunc secundū ordinē euangeliij debet secum adhibē aliū. v. et iā referre ecclesie. nihilominus tamen ⁊ in hoc seruādus est ordo. vt si peccatum sit publicum. publice corrigatur si vero occultum occulte. et ideo dicitur. **S**i peccauerit in te frater tuus. i. te sciēte solum ⁊ quantum ad occultum. **Q**uātum vero ad publicum dicitur. **P**eccātem. s. publice coram omnibus argue. **E**t sic patet solutio ad primū vtriusq̄ ptis. **A**d aliud vero dicendū q̄ illud de p̄stitutionibus ordinatum est et seruari debet in his q̄ v̄gūt in piculum et detrimentū societatis ⁊ collegij

Articulus. xij.

Quodlibet

Secundo queritur utrum si aliquis sciat peccatum proximi peccet mortaliter referendo illud statim prelato suo videtur quod sic. quia facere contra ordinem evangelii est peccatum mortale. Sed statim referre prelato est contra ordinem evangelii ergo peccat mortaliter. **C**ontra est quia hoc faciunt multi viri perfecti qui nullo modo hoc facerent si esset peccatum mortale. **P**reterea prelati possunt non solum de preteritis sed et de futuro prebere cautelam. et ideo si eis referatur non videtur esse peccatum mortale. **R**esponsio dicendum quod verbum domini quod dicit Mat. xviii de correctione fraterna est intelligendum sicut alia verba que dicit pertinentia ad humanos actus servari debet secundum quod dependet a charitate. et ideo dico quod sepe cum debitis circumstantiis intelligenda sunt. Sciendum est autem quod in criminibus tripliciter proceditur secundum iura quia per inquisitionem et hoc est in peccatis publicis. et non debet fieri nisi precedat clamor congregationis. **I**tem per denuntiationem et per accusationem et hoc est in privatis. **S**i autem procedatur per accusationem tunc debet fieri prescriptio quia obligatur accusans ad rationem et in hoc intenditur ut finis bonum reipublice unde hoc potest fieri secundum voluntatem sive publice sive privatim. **S**i autem procedatur per denuntiationem tunc debet precedere fraterna ammonitio. quia finis huius est emendatio proximi et ideo debet servari ordo fraternitatis correctionis. utrum autem statim cum quis scit fratrem suum peccasse debeatur denunciare prelato suo. dico quod in his distinguendum est de conditionibus

subditi et prelati. **N**am si ego scio quod frater per me corrigetur. tunc non debeo hoc denunciare prelato. **S**i autem videtur quod hoc melius fiat per prelatum. et prelatus nihilominus sit pius discretus et spiritualis non habens rancorem seu odium adversus illum subditum. tunc licite potest hoc denunciare sibi. et tunc non dicit ecclesie. quia non dicit ei sicut prelato. sed sicut persone proficenti ad correctionem proximi et emendam. Sed quia propter conditiones diversas prelatorum et subditorum non potest in hoc dari generale iudicium quia aliquando prelatus vel movetur ad odium adversus subditum vel subditus non bene ferret verba prelati. ideo tenendum est hoc pro regula quod in omnibus istis semper servanda est charitas. et quod melius et magis expedire videtur et si hoc intendat. scilicet emendam proximi servet quantum potest bonum charitatis tunc denunciatio non peccat. **S**i vero denunciatio cuiusque persone hoc est ex malicia. et ut proximus confundatur vel deprimatur. tunc denunciatio sive accusatio peccat mortaliter. **A**d primum ergo dicendum quod si statim aliquis referat prelato adhibens debitas circumstantias et considerans magis expedire non facit contra preceptum evangelii. quia non dicit hoc ecclesie. sed proficenti. ut dictum est. et ideo non peccat mortaliter. **A**d secundum dicendum quod etiam perfecti viri peccarent mortaliter si denunciatio prelato vel alii cui persone intenderent aliquid quod est contra intentionem precepti. **A**d tertium dicendum quod si aliquis referat prelato culpam proximi intendens vel cautelam in futurum. vel ali-

Duodecimū

quid huiusmodi. quod ad emendam
primi viderit expedire non peccat.
Si autem hoc suū Plato siue alicui
amico suo ex malicia referat tūc pec-
cat mortaliter. **¶** Quod si ex cautela ali-
cui dixerit hoc. ita tamen q̄ non pro-
ueniat inde aliud vel ifamia vel vi-
tupium primo delinquenti tunc non
peccat mortaliter licet incaute agat.

Incipit quolibet duodecimū.

Questum est de rebus que
sunt supra hominem. et de
rebus humanis. **¶** Circa
primum questum est de an-
gelis et de celo. **¶** Circa primū q̄si-
tum est de deo quantum ad suū eē
quantum ad suā potentiam. quan-
tum ad ei⁹ predestinationem.

Articulus primus.

Quia primum q̄situm ē utrū
in deo sit tātum vnum esse. s.
eētiale. vel p̄ter illud sit etiā
in deo eī⁹ personale. et videtur q̄ sic

quia aliud est patrem esse aliud filiū
esse et aliud spiritum factum esse. sed
esse eēnale non est aliud et aliud. ergo
et. **¶** Preterea p̄prium forme est q̄
det esse. Sed in diuinis sunt tres p̄-
prietates personales q̄ obtinent vicē
forme. ergo et. **¶** Contra Aug. dicit.
In diuinis tantum vnum esse. **¶** Re-
sponso dicendum q̄ veritas fidei ha-
bet q̄ in diuinis solum est distinctio
que est secundum relationes opposi-
tas. relatio autem sicut et quelibet for-
ma habet esse ex p̄prietate ad illud cui
in est. unde esse filiationis est per p̄-
prietatem ad subiectum cui inest. relatis-
o autem in diuinis non distinguitur
ab eo cui inest. vel in quo est. quia est
ipsa res que refertur. sed distinguitur
solum ex p̄te eius cui obponitur. et ex
hac parte non consideratur esse rela-
tionis sed distinctio et oppositio ei⁹
et ideo est in deo vnum tantum esse.
sed eēnale. **¶** Ad primum ergo dicen-
dū q̄ esse dupliciter dicitur. quāq̄ eī⁹
esse idem est quod actus. eētis. quāq̄
autem si significat cōpositionem enun-
ciationis. et sic significat actum intel-
lectus quō intelligitur quando dicitur
q̄ aliud est esse patris et aliud filiū. et
primo modo. **¶** Ad secundum dicen-
dum q̄ sicut et quilibet forma paterni-
tas facit esse. s. patrem qui est diuinū
esse. et facit tantum vnum esse in quā-
tum paternitas facit esse.

Articulus secundus.

Quia inde q̄situm est de potētia
dei. Et primo utrum de⁹ pos-
sit facere cōtradictoria simul
esse. **¶** Secundo utrum possit facere
infinita in actu.

t. iij